

قسمتی از يك مصاحبه



آیت‌الله شریعتمداری در ماه جاری (شهریور) برای چند روزی به تهران آمدند و در چند مصاحبه مطبوعاتی با جراید داخلی و خارجی شرکت کردند. در یکی از مصاحبه‌های ایشان مدیر «نگین» به شرکت داشت و سئوالی طرح کرد متن آن و جواب آیت‌الله را برای ثبت در تاریخ ذیل نقل میکنیم:

س- بنده خواستم این نکته را عرض کنم که بعضی از همکاران سئوالاتی می‌کنند که شاید جواب قانع کننده نگیرند با عرض معذرت آید بگویم که میگویند کلام نقره است و سکوت طلاست و برخی از سکوت‌ها معنی‌دار است و اگر جواب قطعی دریافت نکردید زیاد هم ناراحت نباشید عرض کنم قبلا هم در اینجا گفته شده که ما وقتی می‌گوئیم دولت متأسفانه...

ج- اجازه بدهید يك شعر بخوانم این شاعر عرب می‌گوید که: «ربحن سکوت و هوايتکلم» یعنی ماسکت هستیم حرف نمی‌زنیم اما هوا حرف می‌زند و مطلب را اظهار می‌کند حالا جادارد که ما هم این شعر را بخوانیم. سکوت‌ها از این قبیل است.

س- وقتی از دولت سخن می‌گوئیم از بس دولت در دولت وجود دارد طبیعی است که نظرات متوجه شخص خاصی نیست متوجه آقای بازرگان فی‌المثل نیست چون خود ایشان از دست دولت فریادش به جواست آنقدر که از دوستان ناراحت هستند از دست مخالفین ناراحت نیستند. این طور که از نطق پریشب استفاد می‌شد، صحبت از اتحاد میشود غالبا، البته اتحاد هیچوقت در سلیقه نمی‌تواند وجود داشته باشد اتحاد ممکن است در کلیات وجود داشته باشد مثلا اتحاد در حفظ انقلاب و حفظ مملکت ولی وقتی مسئله سلیقه به میان می‌آید مسئله اتحاد خیلی دشوار می‌شود کمتر پیش می‌آید که همه افراد مملکت سلیقه‌شان یکنواخت باشد این چیزی بود که در رژیم دیکتاتوری از مردم انتظار داشتند و خلاف طبیعت انسانی است. این نکته‌ای که بنده میخواهم عرض کنم اینست که الان در شرایط حاضر عده‌ای از مطبوعات تعطیل شده است. حضرت آیت‌الله دیروز اشاره فرمودید که در این مورد نظری دارید و مخالف هستید یکی از دسماویز هائی که معمولا دستگاه حاکم برای تعطیل مطبوعات دارد اینست که مخالفین ممکن است که با خارج وبا استعمار ارتباط داشته باشند اینجا باید عرض کنم که مخالفین و منتقدین دودسته هستند يك دسته با احساس مسئولیت حرف می‌زنند و يك دسته بدون احساس مسئولیت، تصور می‌کنم آن چیزی که اسباب زحمت می‌شود سخن

منتقدین و مخالفین بدون احساس مسئولیت و اتفاقا در این مورد طرفداران دولت بیشتر ایجاد زحمت می‌کنند تا منتقدین. مثلا گفته میشود که ممکن است آمریکا با منتقدین در ارتباط باشد یا به تحریک آمریکا اشخاصی در اینجا انتقاد بکنند یا مخالفت خوانی بکنند از آنطرف می‌بینیم صحبت از این است که اگر از آمریکا نفت سفید خریداری نشود ما امسال زمستان بی‌نفت خواهیم بود و از طرف دیگر صحبت خرید اسلحه در میان است که اینجور که مطبوعات خارج نویسند ظاهرا دولت مشغول خرید اسلحه از آمریکا است و این تناقض را من نمی‌دانم چگونه حل بکنم که از يك سو آمریکا مخالف ثبات سیاسی ایران در وضع حاضر است از آن طرف خود دولت و حکومت مشغول معامله با آمریکا است. این مسائل چون درست حلای و حل و فصل نمی‌شود در نتیجه کسی که می‌خواند متحیر می‌ماند که این وسط آمریکا مخالف این دستگاه است یا موافق این دستگاه و آنقدر هست که در حال حاضر اشخاصی که از روی مسئولیت نسبت به این مسائل حرف می‌زنند یقینا با خارج بستگی ندارند و لاقول سخنشان سخنی نیست که متضمن حفظ منافع خارجی باشد، آن چیزی که مورد نظر بنده بعنوان يك ررزنانه نگار است اینست که در شرایطی که قانون اساسی در حال تدوین و تصویب است مطبوعاتی در ایران تعطیل شده و حالتی بر فضای ما حاکم است که معروف است به حالت اختناق و عرض کردم در دست آویزی هم که برایش بتراشیم در هر حال این وضع قابل توجیه نیست که در حالی که سرنوشت سیاسی ما در مجلسی در دست تدوین و بررسی است افراد مملکت نتوانند چنانکه باید و شاید راجع به سرنوشت مودشان اظهار نظر بکنند این مسئله ایست که حتما باید در موردش اظهار نظر بشود و بنده میخواستم از حضور حضرت آیت‌الله استدعا بکنم که در این مورد نظرشان را اعلام بفرمایند.

ج- این فرمایش جنابعالی متضمن سئوالاتی است، يك سئوال اینست و من نمی‌توانم به تمام این سئوالات در فرصت مختصر جواب عرض کنم ولی من يك جواب که راجع به اصل مسائل است عرض می‌کنم بعضی‌ها فرعی است که شاید با آن ارتباط پیدا کند آن مسئله اینست که می‌گویند در طرز فکرها، می‌گویند بعضی‌ها معلومات را می‌گذارند و بیشتر اهمیت به مجهولات میدهند و در مجهولات بدون دلیل وارد صحبت می‌شوند. سابقا می‌گفتند منجم آسمانها را می‌گردد ولی زیر پای خودش را نمی‌بیند و می‌افتد به جاه بنابراین معاوض بقیه در صفحه ۵۵

آنکه ذهنمان را متوجه به خارج بکنیم ببینیم که چه کسی میخواهد سوء استفاده کند، بهتر است وضع خودمان را ببینیم و ببینیم خودمان چکار می‌کنیم فرض کنیم نه آمریکا هست نه انگلیس هست نازوس هست هیچکس نیست. این کارهایی که ما می‌کنیم این نتیجه حزب می‌دهد این وضعی را که ما داریم اثر آنهاست فرض می‌کنیم هیچ‌کس در عالم نیست کاری که درست نیست آمریکا باشد نباشد درس باشد نباشد درست نیست دیگر بنابراین بیشتر ما خودمان هستیم که این وضع را ایجاد می‌کنیم. این چیزی است که پیغمبر فرموده درست است. بنابراین اگر خارجی بخواهد استفاده کند باز از وضع خود ما استفاده می‌کند ولی ما اگر درست باشیم خارجی نمی‌تواند استفاده کند و من عرض کردم که انقلاب حقیقی اینست که همه از درون منقلب شوند طرز فکر عوض شود. اخلاق عوض شود، فداکاری باشد، هدفی باشد برای مصلحت ایران فکر کنند، برای مصلحت اسلام فکر کنند ولی خوب اگر همان اوضاع و احوال باشد همان اخلاق باشد، همان تقسیم عناوین و همان مسائل باشد البته ایجاد ناراحتی خواهد کرد. ما بهتر است اول خودمان را اصلاح کنیم تا بعد آنها. اصلاً خداوند در باره شیطان فرموده است که اگر شما درست باشید شیطان نمی‌تواند بر شما مسلط شود. شیطان سراغ کسانی میرود که تاویل شیطانی داشته باشند، استعداد برای بدیرالی از شیطان داشته باشند استعمار همینطور است، استعمار سراغ ملت‌هایی را میگیرد که استعداد قبول آنرا داشته باشند. ملت‌هایی که درک نکنند و فداکار هم باشند استعمار اصلاً به سراغ آن‌ها نمی‌رود. ما اگر خودمان را اصلاح کنیم وضع داخلی‌مان را اصلاح کنیم هرگز نباید از خارجی بترسیم و نگران باشیم تمام نگرانی ما اینست که از ضعف داخلی ما آنها استفاده کنند و ما ابتکار را بکنیم بعقیده من تمام مشکلات حل می‌شود.

آنچه هیچ مسلمانی با آن نمیتواند مخالف باشد ولایت تکوینی است که خاص رسول اکرم و ائمه است اما ولایت فقیه بقول آیت‌الله خمینی «از امور اعتباری عقلانی است و واقعیتی جز جعل (بمعنای قرار دادن و تعیین) ندارد مانند جعل قیم برای صفا - قیم ملت با قیم صفا از لحاظ موقعیت و وظیفه هیچ فرقی ندارد.» (ه)

البته ملت‌هایی که رژیم طاغوتی را بقدرت تصمیم و اراده و شجاعت و شهامت خود سرنگون کرد بدون قیم نیز میتواند شخصا مقدرات خود را تعیین کند و وقتی امر دائر بر این شد که ملتی مستحق سرپرست و قیم باشد سر و کله مدعیان زیادی پیدا میشود و قبل از همان خارجی‌ان از این مدعا سود خواهند جست که همیشه شرقی‌ها را مستحق قیم و سرپرست میدانند و معتقد باین هستند که در این سوی کره خاکی ملتها لایق تعیین مقدرات خویش نیستند و همیشه کسی باید آقابالا سر آنها باشد.

تصور میکنم قبل از آنکه خارجی‌ان به بطلان چنین اندیشه‌ای بربینند این مائیم که باید عملاً نشان بدهیم که لایق تعیین سر نوشت خویشیم و سرزمین ما بعد از سقوط طاغوت دیگر سرزمین عروسکان و مریسکان منسوب الاختیار و االت فعل نیست و آن‌دو زنگار که طبقه‌ای خاص را بیضه کردن همه اقتدارات و اختیارات حکومتی به ایجاد نوعی اشرافیت سیاسی دست‌بزنند و مرزهای غیرقابل عبوری بین خود و سایر طبقات ایجاد کند گذشته است. اینک عصر زنان و مردان مبارز و عصر آزادی و ابداری و باعتردی و شهامت انسانهای خجسته است، نه عصر ساموران معدوری که بر بهترین مرکوبها سوار باشند و در مجلل ترن، کوشک‌ها بنشینند و حکم بفرک و ناز بر ستاره کنند.

حواشی:

(۱) - تذکرة الاولیاء - چاپ کتابخانه مرکزی - ناصر خسرو

ص ۱۸۶

۲ - کشف الاسرار بقلم آیت‌الله خمینی - صفحه ۱۸۷

۳ و ۴ - نامه‌ای از امام ص ۶۴

۵ - همان کتاب ص ۶۵

و اما مطبوعات، مطبوعات بر سه قسم است یعنی سک مطبوعاتی است که واقعا مردم را ارشاد می‌کنند و راهنمایی می‌کند چه از نظر دینی و چه از نظر سیاسی اگر این مطبوعات تعطیل بشود خسارت استیک قشر مطبوعات هم هست که ارشاد نمیکند اما بی‌ضرر هم هستند. مثلاً کسی میخواهد یک کتاب بنویسد این ارشاد نمی‌کند اما ضرر هم ندارد. آن هم نباید تعطیل بشود. اما البته مطبوعاتی هم هستند که به ضرر مردم هستند. این مطبوعات البته باید تعطیل بشوند. حالا این مطبوعاتی که تعطیل شده‌اند از چه قبلی هستند. آنها را نمی‌دانم. حتی اسمشان را هم نمیدانم، اما آمریکایی این است که مطبوعات باید اخبار صحیح و اختیار مردم قرار دهند. دوم اینکه مردم را آموزش سیاسی بدهند. هنوز بسیاری از ملت‌ها سرور کارهای اجتماعی را نمی‌دانند و چون نمی‌دانند در آتیه بفرص آنکه در انتخابات مداخله‌ای نشود و انتخابات درست انجام بگیرد معدک آن انتخاباتی نیست که باید باشد. انتخاب کننده باید شعور سیاسی کافی باشد. باید مطبوعات سعی کنند که مردم را بتدریج و سرور برای مداخله در امور مملکت و برخورداری از حقوق لازم آموزش دهند. این نوع چیزها وظیفه خدائی است هم برای مملکت ضرور است و نبودش خسارت فراوانی دارد یک مطبوعاتی هم که برای بزرگرمی مردم ضروری نداشته باشد آن هم بد نیست ولی البته مطبوعاتی که یاسیل انقلاب ضروری بزنند و ضد انقلاب باشد باید که جلوگیری بشود.

مجله آینده

مجله تحقیقات ایرانی (تاریخ، ادبیات، کتاب)

زیر نظر مستقیم ایرج افشار

شماره اول در دوست صفحه منتشر شد. اشتراك ۱۶۰۰ ریال

تلفن: ۲۷۰۸۱۵ یا ۲۸۳۲۵۴

صندوق پست ۶۶۱۶۴۲ - نیاوران، تهران